

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/247/2020
Identifikačné číslo spisu: 7608213902
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7608213902.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holiča, v spore žalobkyne Q. U., bývajúcej v J.J. F. R., D.. M. XXXX/XX, zastúpenej advokátom Mgr. Jurajom Berčom, so sídlom v Spišskej Novej Vsi, J. Hanulu 19, proti žalovanej U. E., bývajúcej v J. F. R., U. XX/X, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daša Bajanová, s. r. o. so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Starosaská 3, o vypratanie bytu, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 2 C/157/2008, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 9. apríla 2020 sp. zn. 2 Co/258/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 9. apríla 2020 sp. zn. 2 Co/258/2019 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 9. apríla 2020 sp. zn. 2 Co/258/2019 potvrdil rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves z 22. júla 2019 č. k. 2C/157/2008 - 215, ktorým bola žalovaná zaviazaná vypratať byt č. X na X. poschodí obytného domu súp. č. XXXX, vchod č. XX na ulici U. v J. F. R., zapísaný na LV č. XXXX, vedenom na Okresnom úrade, katastrálny odbor J. F. R., do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Súčasne rozhodol, že návrh žalovanej na prerušenie konania zamietla, a priznal žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

1.1. Mal za to, že odvolacie námietky odvolateľky boli už predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie, ktorý sa s nimi dôsledne vysporiadal pri rozhodovaní v danej veci. Ani ďalšie skutočnosti uvedené v odvolaní neumožnili odvolaciemu súdu prijať iné závery a neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť rozsudku. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, a preto sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti rozhodnutia.

1.2. Na doplnenie a zvýraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že pokiaľ žalovaná poukazovala na § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka o tom, že výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi, tak toto ustanovenie patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, ktoré ponechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Odvolací súd považoval za správny záver súdu

prvej inštancie, že výkon práva zo strany žalobkyne, ktorá sa márne roky domáha užívania svojho vlastníctva, v žiadnom prípade nemožno považovať za výkon, ktorý sa prieči dobrým mravom. Vo vzťahu strán sporu naopak, je to žalovaná, ktorá za roky trvajúci stav nesie zodpovednosť a v prípade zodpovedného prístupu, aj v súvislosti so snahou žalobkyne o kompromis, mohla predísť jej nepriaznivému verdiktu. Preto aj snaha žalovanej o, pre prípad neúspechu, zaviazat' žalobkyňu povinnosťou zabezpečiť náhradné bývanie neobstojí. K námietkam žalovanej proti neprerušeniu konania súdom prvej inštancie, odvolací súd poukázal na právoplatnosť rozhodnutí o zamietnutí žaloby žalovanej o neplatnosť právnych úkonov a určenie vlastníckeho práva k predmetného bytu rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 10. mája 2018 sp. zn. 2 Co 332/2017 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2019 sp. zn. 4 Cdo 205/2018. Konanie pred ústavným súdom v danom prípade podľa odvolacieho súdu, nie je konaním, v ktorom sa rieši otázka, ktorá by mohla mať význam pre tento spor. Z tých istých dôvodov ako súd prvej inštancie, odvolací súd návrh na prerušenie konania po podaní sťažnosti na ústavný súd zamietol.

2. Proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalovaná, ktorá jeho prípustnosť odôvodnila s poukazom na § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP). Vytýkala odvolaciemu súdu, že odôvodnenie jeho rozsudku je nezrozumiteľné, zmätočné a nevychádza zo zisteného skutkového stavu, keď namietala nesprávne právne posúdenie sporu s prihliadnutím na otázku dobrých mravov, súčasne mala za to, že odvolací súd nesprávne postupoval, keď dospel k záveru, že rozhodnutie o neplatnosti právnych úkonov a určenia vlastníctva, o ktorom mal na základe prijatej sťažnosti rozhodovať Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj len ústavný súd), nie je dôvodom na prerušenie konania, čím odôvodnil zamietnutie návrhu na prerušenie konania.

3. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu namietala, že napadnutý výrok o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, nie je možné napadnúť odvolaním podľa § 420 písm. f/ CSP, nakoľko nemá charakter rozhodnutia vo veci samej a ktorým sa konanie končí. Pokiaľ bolo dovolanie podané do výroku rozhodnutia vo veci samej, mala za to, že súdy nižších stupňov riadne svoje rozhodnutia odôvodnili, navrhla preto dovolanie ako neprípustné odmietnuť, prípadne zamietnuť.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj najvyšší súd alebo dovolací súd) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a dôvodné, a preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

5. Žalovaná (ďalej aj dovolateľka) uviedla ako dôvod prípustnosti svojho mimoriadneho opravného prostriedku zmätočnosť rozhodnutia s poukazom na § 420 písm. f/ CSP.

6. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť (a zároveň dôvodnosť) dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rozmeru, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na

nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

8. Najvyšší súd vo viacerých svojich rozhodnutiach, aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

9. Dovolací súd nemohol neprihliadnuť na skutočnosť, že v priebehu dovolacieho konania Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. februára 2021 IV. ÚS 32/2020 - 87 ústavný súd rozhodol o sťažnosti U. E. (žalovanej v tomto spore) okrem iného tak, že rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 332/2017-512 z 10. mája 2018 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 205/2018-614 z 29. apríla 2019 bolo porušené základné právo sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo pokojne užívať majetok podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 40 ods. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a zakladaných slobôd. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 332/2017-512 z 10. mája 2018 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 205/2018-614 z 29. apríla 2019 ústavný súd zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie. Ako je zrejmé z obsahu nálezu ústavného súdu, súdy nesprávne pristúpili k otázke k výkladu vôle pri uzatváraní kúpnych zmlúv k bytu ako aj k výkladu obsahu dobrých mravov v tomto konkrétnom prípade s prihliadnutím na všetky okolnosti.

10. Odvolací súd mal pred svojím rozhodnutím 9. apríla 2020 vedomosť o tom, že ústavný súd prijal na konanie sťažnosť žalovanej proti rozhodnutiam všeobecných súdov vo veci určenia neplatnosti právnych úkonov a určenia vlastníctva (rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 332/2017-512 z 10. mája 2018 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 205/2018-614 z 29. apríla 2019), uznesenie o prijatí sťažnosti ústavným súdom bolo prijaté 28. januára 2020, nakoľko žalovaná túto skutočnosť súdu preukázala a opätovne žiadala o prerušenie konania o vypratanie bytu, do skončenia konania o ústavnej sťažnosti.

11. Odvolací súd svoj názor na neprerušenie konania vo veci odôvodnil v bode 18 svojho rozsudku len strohým konštatovaním, že : „ konanie pred ústavným súdom v danom prípade nie je konaním, v ktorom sa rieši otázka, ktorá by mohla mať význam pre tento spor. Z tých istých dôvodov ako súd prvej inštancie, odvolací súd návrh na prerušenie konania po podaní sťažnosti na ústavný súd zamietol.“

12. Bez ohľadu na to, ako po rozhodnutí odvolacieho súdu, rozhodol ústavný súd v konaní, v ktorom sa riešila otázka platnosti právnych úkonov a určenia vlastníctva k bytu, nesporne výsledok tohto konania mal zásadný význam pre rozhodnutie v spore o vypratanie bytu, nakoľko od neho sa odvíja skutkový i právny základ takéhoto rozhodnutia.

13. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu k naplneniu znakov vady podľa § 420 písm. f/ CSP. Táto vada spočíva v nedostatočnom, rozpornom až v nezrozumiteľnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu v podstatnej otázke, od vyriešenia ktorej záviselo správne rozhodnutie veci. Takým bolo rozhodnutie odvolacieho súdu o neprerušení konania, keď jeho odôvodnenie je nepresvedčivé a nesprávne, pričom tento procesný postup bol rozhodujúcim pre výrok rozhodnutia vo veci samej.

14. Dovolací súd nespochybňuje námietku žalobkyne vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej, že vzhľadom na charakter rozhodnutia o návrhu na prerušenie konania, nie je možné takéto rozhodnutie považovať za rozhodnutie vo veci samej, ani ktorým sa konanie končí, a preto je dovolanie neprípustné podľa § 420 písm. f/ CSP, avšak v danom prípade nemožno tento výrok rozsudku oddeliť od rozhodnutia vo veci samej, ktoré bolo napadnuté dovolaním ako celok.

15. Dovolací súd preto preskúmal dovolanie z hľadiska jeho obsahu, a vzhľadom na hore uvedené dospel k záveru, že odvolací súd zaťažil svoje konanie a rozhodnutie vadou, ktorá dosiahla takú intenzitu, že reálne postupom súdu bolo odňaté právo žalovanej na spravodlivé súdne konanie.

16. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu preto zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v súlade s ustanovením § 449 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 450 CSP.

17. V čase rozhodnutia dovolacieho súdu bol dovolaciemu súdu známy nielen obsah nálezu ústavného súdu uvedený vyššie, ktorým zrušil rozsudok krajského súdu, a vyslovil záväzný právny názor, z ktorého musia súdy v ďalšom konaní o určenie neplatnosti zmlúv a určenie vlastníckeho práva vychádzať, ale aj uznesenie ústavného súdu z 26. augusta 2020 sp. zn. IV ÚS 32/2020 - 64, ktorým uložil súdnemu exekútorovi D. D. J., D. XX, P., aby v konaní vedenom pod sp. zn. 267 EX 354/20 do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci sa dočasne zdržal vykonávania exekúcie na základe rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 258/2019 z 9. apríla 2020, t.j. vykonávanie exekúcie na základe v tomto konaní napadnutého rozsudku, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu o vypratání bytu.

18. Na základe uvedeného a vzhľadom na výsledok dovolacieho konania a rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorým napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie, nepovažoval dovolací súd za potrebné odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku.

19. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania bude rozhodnuté odvolacím súdom v novom rozhodnutí vo veci samej v súlade s ustanovením § 453 ods. 1, 3 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

20. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.